

- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01
- Hochschild, A. R. (1983). *The managed heart: Commercialization of human feeling*. University of California Press.
- Khomenko, O. (2025). Conceptual model of psychological support for student youth in adverse living conditions through coping strategies. *Bulletin of the Academy of Labor, Social Relations and Tourism. Series: Economics, Psychology and Management*. <https://doi.org/10.54929/3041-2390-2025-04-02-07>
- Kinman, G., & Johnson, S. (2019). Work-related well-being in UK higher education: A qualitative study of key stakeholders. *Higher Education Research & Development*, 38(6), 1190–1204. <https://doi.org/10.1080/07294360.2019.1630613>
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Maslach, C., & Leiter, M. P. (2016). Understanding the burnout experience: Recent research and its implications for world health. *World Psychiatry*, 15(2), 103-111. <https://doi.org/10.1002/wps.20311>
- Nagoski, E., & Nagoski, A. (2019). *Burnout: The secret to unlocking the stress cycle*. Ballantine Books.
- Perry, B. D. (2006). Applying principles of neurodevelopment to clinical work with maltreated and traumatized children. In N. B. Webb (Ed.), *Working with traumatized youth in child welfare* (pp. 27-52). Guilford Press.
- Ryabinina, Ye. V. (2023). *Psychological adaptation of students in conditions of societal crisis (in war conditions)*. Kharkiv State Academy of Culture. <https://repository.ac.kharkov.ua/handle/123456789/2673>
- Schön, D. A. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action*. Basic Books.
- Van der Kolk, B. (2022). *Тіло веде лік: Як лишити в минулому травматичний досвід* (О. Смольницька, Пер.). Віват. (Оригінальна праця опублікована 2014).
- Закон України «Про освіту». (2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
- Міністерство освіти і науки України. (2022). *Освіта України в умовах воєнного стану: інноваційна та проектна діяльність: науково-методичний збірник*. Київ. <https://mon.gov.ua/>

Довбенко Тетяна Володимирівна
ORCID: 0000-0002-6715-2899

Національний університет фізичного виховання та спорту України

1.5. Сучасні підходи до змішаного та інтерактивного навчання

Вступ. Вхідження України в міжнародний простір передбачає значні зміни в усіх галузях людської діяльності, зокрема й у сфері освіти. Сучасний етап розвитку освіти характеризується глибокими трансформаційними процесами, зумовленими цифровізацією суспільства, глобалізацією освітнього простору, розвитком інформаційно-комунікаційних технологій та змінами в запитях ринку праці. Традиційна модель навчання, орієнтована переважно на пасивне засвоєння знань, дедалі більше поступається місцем інноваційним педагогічним підходам, які спрямовані на активізацію пізнавальної діяльності здобувачів освіти, формування критичного мислення, самостійності та навичок співпраці. У цьому контексті особливого значення набувають змішане (blended learning) та інтерактивне навчання.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю адаптації освітніх систем до нових умов, зокрема масового впровадження дистанційних і цифрових форм навчання, що особливо проявилось в період пандемії COVID-19 та в умовах воєнних викликів. Саме змішане навчання розглядається як ефективна модель поєднання традиційних аудиторних занять із дистанційними та онлайн-формами, а інтерактивні методи навчання — як інструмент підвищення мотивації та якості освітнього процесу.

Метою реферату є аналіз сучасних підходів до змішаного та інтерактивного навчання, визначення їхніх особливостей, переваг, проблем впровадження та перспектив розвитку в сучасному освітньому середовищі.

Завдання реферату:

- розкрити сутність і теоретичні засади змішаного та інтерактивного навчання;
- охарактеризувати основні моделі blended learning;
- проаналізувати інтерактивні методи та цифрові інструменти навчання;
- визначити переваги та недоліки впровадження сучасних освітніх підходів;
- окреслити перспективи розвитку змішаного та інтерактивного навчання.

Об'єктом дослідження є освітній процес у сучасних закладах освіти. Предметом дослідження є методи, моделі та технології змішаного й інтерактивного навчання.

Сучасний розвиток освіти відбувається в умовах стрімкої цифровізації, глобалізації знань та трансформації освітніх потреб суспільства. Традиційні форми навчання дедалі частіше виявляються недостатньо ефективними для формування компетентностей, необхідних у XXI столітті, зокрема критичного мислення, комунікаційних навичок, здатності до самонавчання та адаптації до змін. У зв'язку з цим актуалізується впровадження інноваційних педагогічних підходів, серед яких провідне місце посідають змішане та інтерактивне навчання.

Змішане навчання поєднує переваги традиційного очного навчання з можливостями дистанційних та онлайн-технологій, створюючи гнучке освітнє середовище. Інтерактивне навчання, у свою чергу, спрямоване на активну взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу, що сприяє підвищенню мотивації та якості засвоєння навчального матеріалу.

Метою даного реферату є аналіз сучасних підходів до змішаного та інтерактивного навчання, визначення їхніх теоретичних засад, основних моделей, методів реалізації та перспектив розвитку в умовах сучасної освіти.

1. Теоретичні засади змішаного навчання.

Змішане навчання (blended learning) розглядається як педагогічна модель, що інтегрує традиційне аудиторне навчання з електронними формами освіти. У наукових джерелах змішане навчання визначається як цілеспрямоване поєднання різних форматів навчання, яке забезпечує оптимальний баланс між безпосереднім спілкуванням викладача зі здобувачами освіти та самостійною роботою в цифровому середовищі.

Основною особливістю змішаного навчання є використання інформаційно-комунікаційних технологій для підтримки та доповнення освітнього процесу. Це дозволяє забезпечити доступ до навчальних матеріалів у будь-який час, індивідуалізувати навчальні траєкторії та враховувати різні стилі навчання. Водночас роль викладача трансформується від джерела знань до фасилітатора та координатора навчальної діяльності.

Змішане навчання базується на принципах гнучкості, студентоцентрованості, інтерактивності та безперервності навчання. Реалізація цих принципів сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу та формуванню навичок самостійної пізнавальної діяльності.

У сучасній педагогічній практиці виокремлюють кілька базових моделей змішаного навчання, які відрізняються співвідношенням очних і дистанційних компонентів, рівнем автономності здобувачів освіти та роллю викладача. Найпоширенішими серед них є ротаційна модель, модель перевернутого класу (flipped classroom), гнучка модель (flex model) та збагачена віртуальна модель.

Ротаційна модель передбачає чергування різних форматів навчання відповідно до заздалегідь визначеного розкладу. Здобувачі освіти можуть поєднувати роботу в аудиторії з онлайн-навчанням, груповими проектами та індивідуальними завданнями. Такий підхід дозволяє враховувати різні стилі навчання та підтримувати активну взаємодію між учасниками освітнього процесу.

Модель перевернутого класу базується на перенесенні вивчення теоретичного матеріалу в позааудиторний простір. Студенти самостійно опрацьовують лекційні матеріали у вигляді відео, презентацій або електронних курсів, а аудиторний час використовується для обговорення, виконання практичних завдань, розв'язання проблемних ситуацій та роботи в групах. Такий підхід сприяє розвитку критичного мислення та активної участі здобувачів освіти в навчальному процесі.

Гнучка модель змішаного навчання характеризується домінуванням онлайн-компоненту, при цьому викладач виступає консультантом і наставником. Очні заняття проводяться за потреби та мають індивідуалізований характер. Збагачена віртуальна модель поєднує регулярні очні заняття з широким використанням дистанційних технологій, що забезпечує більшу свободу у виборі темпу та формату навчання.

Інтерактивне навчання є важливою складовою інноваційних педагогічних підходів і передбачає активну взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу. Його сутність полягає у створенні умов для діалогу, співпраці, спільного розв'язання проблем та обміну ідеями. У процесі інтерактивного навчання здобувачі освіти не лише отримують знання, а й активно конструюють їх у процесі спілкування та діяльності.

Основною метою інтерактивного навчання є розвиток пізнавальної активності, комунікативних навичок, уміння працювати в команді та приймати обґрунтовані рішення. Такий підхід сприяє формуванню відповідальності за результати навчання та підвищенню мотивації.

До основних принципів інтерактивного навчання належать рівноправна участь усіх здобувачів освіти, орієнтація на співпрацю, відкритість до різних точок зору та рефлексивність. Роль викладача полягає в організації навчального середовища, фасилітації дискусій та підтримці активної взаємодії.

2. Інтерактивні методи навчання.

Інтерактивні методи навчання є важливою складовою сучасного освітнього процесу та невід'ємним елементом змішаного навчання у закладах вищої освіти. Їх сутність полягає в активній взаємодії між усіма учасниками навчального процесу, що забезпечує залучення студентів до спільної діяльності, обговорення, аналізу та розв'язання навчальних і професійно орієнтованих завдань.

У практиці сучасної освіти застосовується широкий спектр інтерактивних методів навчання. До найбільш поширених належать дискусії, мозковий штурм, робота в малих групах, кейс-метод, рольові та ділові ігри, проектне навчання.

Дискусії дозволяють формувати навички аргументованого висловлення власної думки та критичного аналізу інформації. Мозковий штурм сприяє розвитку креативності та пошуку нестандартних рішень. Робота в малих групах забезпечує активну участь кожного учасника та формує навички командної взаємодії.

Кейс-метод орієнтований на аналіз реальних або змодельованих ситуацій, що наближує навчальний процес до практичної діяльності. Рольові та ділові ігри дозволяють відтворити професійні ситуації та розвивати навички прийняття рішень у змінних умовах. Проектне навчання, у свою чергу, сприяє інтеграції знань із різних дисциплін та розвитку дослідницьких компетентностей.

На відміну від традиційних методів, інтерактивне навчання орієнтоване не на пасивне сприйняття інформації, а на **активну пізнавальну діяльність студентів**, формування критичного мислення, комунікативних навичок та здатності працювати в команді. У такій моделі викладач виступає не лише джерелом знань, а й фасилітатором, консультантом і координатором навчальної взаємодії.

До найбільш поширених інтерактивних методів навчання у закладах вищої освіти належать:

1. **Дискусія**, яка сприяє розвитку вміння аргументовано висловлювати власну позицію, аналізувати різні точки зору та формувати обґрунтовані висновки.
2. **Робота в малих групах**, що забезпечує активну участь кожного студента та формує навички співпраці й відповідальності за спільний результат.
3. **Кейс-метод**, орієнтований на аналіз реальних або змодельованих професійних ситуацій, що сприяє поєднанню теоретичних знань із практичною діяльністю.
4. **Проектне навчання**, яке передбачає самостійну або групову роботу над комплексними завданнями та сприяє розвитку дослідницьких і професійних компетентностей.
5. **Мозковий штурм**, що використовується для генерації ідей, розвитку креативного мислення та пошуку нестандартних рішень.
6. **Рольові та ділові ігри**, які моделюють професійні ситуації та формують навички прийняття рішень у реальних умовах.

Ефективність інтерактивних методів значно підвищується за умови використання цифрових інструментів, таких як платформи відеоконференцій, інтерактивні онлайн-сервіси для опитувань і спільної роботи. Це дозволяє реалізувати інтерактивність як у очному, так і в дистанційному форматі навчання.

Застосування інтерактивних методів навчання сприяє підвищенню мотивації студентів, формуванню їхньої навчальної автономії та розвитку навичок самонавчання. Водночас їх ефективність залежить від педагогічної доцільності, методичної підготовки викладача та чіткого визначення цілей і результатів навчання.

Таким чином, інтерактивні методи навчання є важливим інструментом модернізації освітнього процесу у закладах вищої освіти. Їх використання в поєднанні зі змішаним навчанням сприяє формуванню активної, відповідальної та конкурентоспроможної особистості майбутнього фахівця.

3. Цифрові інструменти та платформи змішаного й інтерактивного навчання.

Ефективна реалізація змішаного та інтерактивного навчання неможлива без використання сучасних цифрових інструментів і освітніх платформ. Саме вони забезпечують організацію дистанційної взаємодії, доступ до навчальних матеріалів, комунікацію між учасниками освітнього процесу та контроль результатів навчання.

Серед найбільш поширених платформ для змішаного навчання слід виділити системи управління навчанням (Learning Management Systems, LMS), зокрема Moodle, Google Classroom, Canvas, Blackboard. Вони дозволяють структурувати навчальний контент, організувати онлайн-курси, проводити тестування, здійснювати моніторинг навчальної діяльності здобувачів освіти та забезпечувати зворотний зв'язок.

Для реалізації інтерактивного навчання активно використовуються інструменти синхронної та асинхронної комунікації. До них належать платформи відеоконференцій (Zoom, Microsoft Teams, Google Meet), інтерактивні дошки (Padlet, Miro, Jamboard), сервіси для спільної роботи з документами (Google Docs, Microsoft OneDrive), а також онлайн-опитувальники та сервіси миттєвого зворотного зв'язку (Mentimeter, Kahoot!, Quizizz).

Використання цифрових інструментів сприяє активізації навчального процесу, підвищенню залученості здобувачів освіти та формуванню цифрової компетентності. Водночас ефективність їх застосування залежить від педагогічної доцільності, методичної підготовки викладача та рівня цифрової грамотності учасників освітнього процесу.

Упровадження змішаного та інтерактивного навчання в закладах загальної середньої та вищої освіти неможливе без системного використання цифрових інструментів і платформ, які забезпечують організацію навчального процесу, комунікацію між учасниками та контроль навчальних досягнень. Залежно від рівня освіти змінюються педагогічні завдання, однак загальні принципи використання цифрових технологій залишаються спільними – доступність, інтерактивність, гнучкість і студентоцентрованість.

У **шкільній освіті** цифрові платформи використовуються переважно для підтримки навчального процесу, візуалізації матеріалу, розвитку мотивації та формування базових цифрових компетентностей учнів.

Для **університетської освіти** характерним є ширше застосування цифрових інструментів для самостійної роботи студентів, проектної діяльності, дослідницького навчання та академічної комунікації.

Ключову роль у реалізації змішаного навчання відіграють **системи управління навчанням (LMS)**, які дозволяють поєднувати очні заняття з дистанційною та самостійною роботою. Інтерактивна складова забезпечується за допомогою платформ синхронної комунікації, онлайн-сервісів для опитування, спільної роботи та візуалізації навчального матеріалу.

Порівняльна характеристика цифрових платформ змішаного та інтерактивного навчання

Платформа	Основне призначення	Переваги	Використання в школі	Використання у ЗВО
Moodle	LMS для управління навчальними курсами	Гнучкість, контроль успішності, тестування	Обмежено (старша школа)	Широко використовується
Google Classroom	Організація навчального процесу	Простота, інтеграція з Google-сервісами	Дуже зручно	Зручно для базових курсів
Microsoft Teams	Комунікація та спільна робота	Відеозаняття, групова робота	Підтримка дистанційного навчання	Активно використовується
Zoom	Онлайн-уроки та лекції	Якісний відеозв'язок, breakout rooms	Онлайн-уроки	Лекції, семінари
Kahoot!	Інтерактивні вікторини	Висока мотивація, ігровий формат	Дуже ефективно	Ефективно для повторення
Mentimeter	Опитування, зворотний зв'язок	Анонімність, візуалізація	Частково	Широко використовується
Padlet	Віртуальна дошка	Візуальність, спільна робота	Дуже зручно	Зручно для проєктів
Miro	Інтерактивні дошки	Ментальні карти, командна робота	Обмежено	Активно використовується
Prometheus	Онлайн-курси (МООС)	Доступність, український контент	Поглиблене навчання	Самоосвіта, курси
Coursera / edX	Масові онлайн-курси	Міжнародні курси, сертифікація	Обмежено	Широко використовується

Використання цифрових інструментів у змішаному та інтерактивному навчанні має бути педагогічно обґрунтованим і відповідати віковим особливостям та освітнім потребам здобувачів освіти. У шкільному середовищі доцільно зосереджуватися на візуалізації навчального матеріалу, розвитку мотивації та підтримці навчальної дисципліни. В університетській освіті цифрові платформи сприяють розвитку автономності студентів, дослідницьких навичок, критичного мислення та професійних компетентностей.

Ефективність застосування цифрових інструментів залежить від рівня цифрової компетентності педагогів, методичної підготовки та системного поєднання онлайн – й офлайн – компонентів. За умови раціонального використання цифрові платформи не замінюють викладача, а розширюють його педагогічні можливості.

Таким чином, цифрові інструменти та платформи є ключовим елементом реалізації змішаного й інтерактивного навчання як у шкільній, так і в університетській освіті. Їх використання сприяє підвищенню якості навчального процесу, розвитку активної взаємодії та формуванню сучасних компетентностей, необхідних для успішної соціальної та професійної діяльності.

3. Переваги та проблеми впровадження змішаного й інтерактивного навчання.

Упровадження змішаного та інтерактивного навчання у закладах вищої освіти є відповіддю на сучасні виклики, пов'язані з цифровізацією суспільства, трансформацією освітніх потреб та необхідністю підготовки конкурентоспроможних фахівців. Поєднання традиційних і цифрових форм навчання відкриває нові можливості для підвищення якості освіти, водночас супроводжується певними труднощами та обмеженнями. Змішане та інтерактивне навчання мають низку суттєвих переваг порівняно з традиційними освітніми моделями. Передусім вони забезпечують гнучкість навчального процесу, що дозволяє здобувачам освіти поєднувати навчання з іншими видами діяльності та обирати індивідуальний темп засвоєння матеріалу. Активне використання інтерактивних методів сприяє підвищенню мотивації, розвитку критичного мислення та формуванню навичок командної роботи.

До переваг також належать розширення доступу до освітніх ресурсів, можливість персоналізації навчання, підвищення рівня самостійності здобувачів освіти та покращення зворотного зв'язку між викладачем

і студентами. Змішане навчання дозволяє ефективніше використовувати аудиторний час, зосереджуючись на практичній діяльності та обговоренні складних питань.

Також однією з переваг змішаного навчання є **гнучкість організації освітнього процесу**. Студенти отримують можливість поєднувати аудиторні заняття з дистанційною та самостійною роботою, обирати індивідуальний темп навчання та ефективніше планувати власний навчальний час. Це особливо актуально для здобувачів освіти, які поєднують навчання з роботою або іншими видами діяльності.

Важливою перевагою є **підвищення мотивації та активності студентів**. Використання інтерактивних методів навчання сприяє залученню здобувачів освіти до активної пізнавальної діяльності, формує зацікавленість у навчальному матеріалі та стимулює відповідальність за результати навчання.

Змішане та інтерактивне навчання сприяють **розвитку ключових компетентностей**, зокрема критичного мислення, комунікативних навичок, умінь працювати в команді, самостійно здобувати та аналізувати інформацію. Активне використання цифрових інструментів також формує цифрову грамотність, що є важливою складовою професійної підготовки сучасного фахівця.

Ще однією перевагою є **ефективніше використання аудиторного часу**. Теоретичний матеріал частково переноситься в онлайн-середовище, тоді як очні заняття зосереджуються на обговоренні, практичних завданнях, кейсах і проєктній діяльності. Це підвищує практичну спрямованість навчання та його прикладну цінність.

Поряд із перевагами, впровадження змішаного й інтерактивного навчання супроводжується низкою проблем.. Серед них – нерівний доступ до цифрових технологій, недостатній рівень технічного забезпечення закладів освіти, брак цифрової компетентності викладачів і студентів, а також підвищене навантаження на викладачів у процесі розробки та підтримки онлайн-курсів.

Суттєвою проблемою залишається **недостатній рівень цифрової та методичної підготовки викладачів**. Ефективне використання інтерактивних методів потребує не лише технічних навичок, а й умінь проєктувати навчальний процес, добирати адекватні методи навчання та оцінювання, організувати онлайн - та офлайн - взаємодію.

Також слід відзначити **зростання навантаження на викладачів**, пов'язане з розробкою електронних курсів, підготовкою цифрових матеріалів, супроводом онлайн-навчання та постійним зворотним зв'язком зі студентами. За відсутності належної інституційної підтримки це може призводити до професійного вигорання.

Окремою проблемою є **зниження навчальної дисципліни та мотивації окремих студентів** у дистанційній складовій навчання. За відсутності належного самоконтролю та системи моніторингу результатів навчання ефективність змішаного навчання може знижуватися. Це вимагає застосування ефективних механізмів мотивації, чіткої організації навчального процесу та систематичного зворотного зв'язку.

Значне місце займає **питання академічної доброчесності**. Використання онлайн-компонентів навчання ускладнює контроль самостійності виконання завдань, підвищує ризики академічних порушень та потребує впровадження нових форм оцінювання, орієнтованих на аналітичну та проєктну діяльність.

До проблем також належать **психолого-педагогічні та соціальні аспекти**, зокрема зниження рівня навчальної дисципліни, перевантаження інформацією, ризик формування поверхневого засвоєння знань та обмеження безпосереднього міжособистісного спілкування. За відсутності належної підтримки це може негативно впливати на мотивацію та емоційний стан студентів.

Ефективне впровадження змішаного та інтерактивного навчання потребує **інституційної підтримки з боку закладів вищої освіти**. До ключових викликів належать необхідність модернізації цифрової інфраструктури, створення внутрішніх стандартів якості онлайн-освіти, функціонування методичних і технічних служб підтримки, а також забезпечення безперервного професійного розвитку викладачів.

Переваги, проблеми та умови реалізації змішаного й інтерактивного навчання у ЗВО

Переваги	Проблеми та обмеження	Умови ефективної реалізації
Гнучкість організації освітнього процесу та індивідуалізація навчання	Нерівний доступ до цифрових технологій та інтернет-ресурсів	Розвиток цифрової інфраструктури закладів вищої освіти
Підвищення мотивації та активної участі студентів	Зниження навчальної дисципліни у дистанційній складовій	Чітка структура курсу та системний контроль результатів навчання
Глибше засвоєння навчального матеріалу	Ризик поверхневого опрацювання інформації	Поєднання інтерактивних методів із традиційними формами навчання
Розвиток критичного мислення та практичних навичок	Недостатня методична підготовка викладачів	Підвищення кваліфікації та методична підтримка викладачів
Формування цифрової та	Перевантаження викладачів	Інституційна підтримка та

Переваги	Проблеми та обмеження	Умови ефективної реалізації
комунікативної компетентностей Ефективніше використання аудиторного часу Активізація взаємодії та співпраці Підвищення якості освітніх результатів	Ускладнений контроль самостійності виконання завдань Зменшення живого міжособистісного спілкування Порушення принципів академічної доброчесності	оптимізація педагогічного навантаження Використання проєктних, кейсових та аналітичних форм оцінювання Баланс між онлайн- та офлайн-взаємодією Запровадження стандартів академічної доброчесності та нових форм контролю

Таким чином, ефективність запровадження змішаного й інтерактивного навчання у закладах вищої освіти залежить від комплексного врахування педагогічних, технологічних та організаційних чинників. За умови належної інституційної підтримки та методичного забезпечення зазначені підходи сприяють підвищенню якості освітнього процесу та формуванню конкурентоспроможних фахівців.

Подолання зазначених проблем потребує системного підходу, зокрема розвитку цифрової інфраструктури закладів вищої освіти, підвищення кваліфікації педагогічних працівників, удосконалення методичного забезпечення та впровадження ефективних механізмів мотивації й контролю навчальної діяльності студентів.

Таким чином, змішане та інтерактивне навчання мають значний потенціал для підвищення якості освіти у закладах вищої освіти. Водночас ефективність їх запровадження залежить від здатності освітніх інституцій мінімізувати наявні проблеми та забезпечити умови для сталого розвитку сучасного освітнього середовища.

4. Перспективи розвитку змішаного та інтерактивного навчання.

Перспективи розвитку змішаного та інтерактивного навчання пов'язані з подальшим удосконаленням цифрових технологій та інтеграцією інноваційних педагогічних підходів у освітній процес. Очікується розширення використання адаптивних навчальних систем, штучного інтелекту, аналітики навчальних даних та персоналізованих освітніх траєкторій.

Важливим напрямом розвитку є підвищення цифрової компетентності педагогічних працівників, удосконалення методичного забезпечення та формування стійких моделей поєднання очного й дистанційного навчання. Інтерактивні методи навчання дедалі більше інтегруватимуться з проєктною та дослідницькою діяльністю, що сприятиме підготовці здобувачів освіти до реальних професійних викликів.

Змішане та інтерактивне навчання мають потенціал стати не тимчасовою альтернативою традиційній освіті, а її невід'ємною складовою, що забезпечує гнучкість, якість та конкурентоспроможність освітніх систем у сучасному світі.

Подальший розвиток змішаного та інтерактивного навчання є одним із ключових напрямів модернізації освітніх систем у світі та в Україні. Ці підходи розглядаються не як тимчасова альтернатива традиційному навчанню, а як стійка модель організації освітнього процесу, що відповідає викликам цифрової економіки, глобалізації знань і динамічних змін ринку праці.

Однією з основних перспектив розвитку змішаного навчання є **поглиблення персоналізації освіти**. Використання цифрових платформ, аналітики навчальних даних (learning analytics) та адаптивних систем навчання дозволяє формувати індивідуальні освітні траєкторії з урахуванням рівня підготовки, темпу засвоєння матеріалу, навчальних стилів і мотивації здобувачів освіти. У перспективі це сприятиме переходу від масової стандартизованої освіти до гнучких, студентоцентризованих моделей навчання.

Важливим напрямом розвитку є **інтеграція технологій штучного інтелекту** в освітній процес. Інтелектуальні навчальні системи, чат-боти, автоматизовані тьютори та системи рекомендацій здатні забезпечити оперативний зворотний зв'язок, підтримку самостійного навчання та підвищення ефективності контролю знань. Штучний інтелект може використовуватися для діагностики навчальних труднощів, прогнозування результатів навчання та оптимізації навчального контенту.

Перспективним є також розвиток **інтерактивних імерсивних технологій**, зокрема віртуальної (VR) та доповненої реальності (AR). Їх застосування відкриває нові можливості для моделювання складних процесів, проведення віртуальних лабораторних робіт, симуляції професійних ситуацій та формування практичних навичок у безпечному середовищі. Особливо актуальними такі технології є для технічної, медичної, педагогічної та економічної освіти.

Змішане та інтерактивне навчання у перспективі дедалі більше поєднуюватиметься з **проєктно-орієнтованим і дослідницьким навчанням**. Акцент буде зміщуватися з відтворення знань на їх практичне застосування, розв'язання реальних проблем, міждисциплінарну інтеграцію та командну роботу. Це сприятиме

формуванню професійних і соціальних компетентностей, необхідних для успішної діяльності в сучасному суспільстві.

Важливим чинником подальшого розвитку є **підвищення цифрової та педагогічної компетентності викладачів**. Успішна реалізація змішаного та інтерактивного навчання потребує не лише технічних навичок, а й здатності проектувати навчальний процес, добирати ефективні інтерактивні методи, організовувати онлайн - та офлайн - взаємодію, забезпечувати мотивацію та підтримку здобувачів освіти. Тому перспективним напрямом є розвиток системи безперервного професійного розвитку педагогічних працівників.

У контексті глобалізації освіти змішане навчання створює передумови для **розширення міжнародної академічної співпраці**. Онлайн-курси, спільні освітні програми, міжнародні віртуальні проекти та мобільність здобувачів освіти сприятимуть інтеграції національних освітніх систем у світовий освітній простір та підвищенню їх конкурентоспроможності.

Водночас перспективи розвитку змішаного та інтерактивного навчання залежать від **подолання наявних викликів**, зокрема нерівного доступу до цифрових технологій, технічних обмежень, проблем академічної доброчесності та забезпечення якості освіти. Це потребує системної державної політики, інвестицій у цифрову інфраструктуру закладів освіти та оновлення нормативно-правового забезпечення.

Отже, перспективи розвитку змішаного та інтерактивного навчання пов'язані з формуванням гнучкої, інноваційної та стійкої освітньої системи, здатної забезпечити високу якість освіти, доступність знань і підготовку фахівців, які відповідають вимогам сучасного та майбутнього суспільства.

Висновки. У результаті проведеного аналізу встановлено, що змішане та інтерактивне навчання є одними з найбільш перспективних і ефективних підходів до організації освітнього процесу в умовах цифрової трансформації суспільства. Їх упровадження зумовлене необхідністю підвищення якості освіти, адаптації навчальних програм до сучасних вимог та формування в здобувачів освіти ключових компетентностей XXI століття.

Змішане навчання забезпечує поєднання традиційних і дистанційних форм навчання, що дозволяє створити гнучке освітнє середовище, орієнтоване на індивідуальні потреби та можливості здобувачів освіти. Аналіз основних моделей blended learning свідчить про їхню універсальність та можливість адаптації до різних рівнів і форм освіти. Особливе значення має модель перевернутого класу, яка сприяє ефективнішому використанню аудиторного часу та активізації пізнавальної діяльності.

Інтерактивне навчання виступає важливим інструментом підвищення мотивації та залученості здобувачів освіти. Використання інтерактивних методів, таких як дискусії, кейс-метод, проектна діяльність, рольові та ділові ігри, сприяє розвитку критичного мислення, комунікативних навичок та вміння працювати в команді. Застосування цифрових інструментів і платформ значно розширює можливості інтерактивної взаємодії та забезпечує ефективний зворотний зв'язок.

Разом із тим встановлено, що впровадження змішаного та інтерактивного навчання супроводжується низкою проблем, зокрема технічними обмеженнями, нерівним доступом до цифрових ресурсів та недостатнім рівнем цифрової компетентності учасників освітнього процесу. Подолання цих проблем потребує системного підходу, удосконалення матеріально-технічної бази закладів освіти та підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Отже, змішане та інтерактивне навчання мають значний потенціал для подальшого розвитку освіти та можуть стати основою для формування сучасної, гнучкої та ефективної освітньої системи.

1. Биков В. Ю. Інноваційні технології навчання: навч. посіб. Київ: Атіка, 2018. 256 с.
2. Інновації в освіті: необхідність, сутність, зміст / Т. Пантюк та ін. Молодь і ринок. 2020. № 6 (185). С. 6-10.
3. Кадемія М. Ю. Організація навчального процесу у віртуальному університеті. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наук. праць. 2016. Вип. 46. С. 191-197
4. Крамаренко І. С. Організація навчання у школах в умовах війни: впровадження зарубіжного досвіду у вітчизняну зарубіжного досвіду у вітчизняну практику. Наука і техніка сьогодні. 2022. № 13 (13). С. 326-335. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-13\(13\)-326-335](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-13(13)-326-335) (дата звернення: 29.02.2024)
5. Кремень В. Г. Філософія освіти XXI століття. Київ: Знання, 2019. 304 с.
6. Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти: збірник наукових праць. Одеса: Університет Ушинського, 2022. С. 209-215. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/14643/1/Nozdrova%20Oksana%20Pavlivna%202020.pdf>
7. Морзе Н. В. Цифрові технології в освіті: монографія. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2020. 287 с.
8. Осадча К.П., Осадчий В.В., Круглик В.С. Роль інформаційно-комунікаційних технологій під час епідемії: спроба аналізу. Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology. 2020. 8(1). С. 62-82.
9. Прокопчук М.М. Із досвіду впровадження змішаного навчання при вивченні англійської мови за професійним спрямуванням. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2020. № 6. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15888486954161.pdf>
10. Сисоева С. О. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навч.-метод. посіб. Київ: Кондор, 2017. 312 с.
11. Спірін О. М. Змішане навчання як педагогічна технологія // Інформаційні технології і засоби навчання. 2019. № 2. С. 9–23.
12. Теорія та практика змішаного навчання: монографія / В. М. Кухаренко, С. М. Березенська, К. Л. Бугайчук, Н. Ю. Олійник, Т. О. Олійник, О. В. Рибалко, Н. Г. Сиротенко, А. Л. Столярєвська; за ред. В. М. Кухаренка. Харків: «Міськдруку», НТУ «ХПІ», 2016. 284 с